

8. Низький коефіцієнт групової активності.

9. Затримка розвитку графічних умінь, когнітивні порушення.

Корекцію даних проблем рекомендуємо проводити у кількох напрямках, а саме:

1. Робота з групою. Мета: встановлення позитивної атмосфери у колективі, згуртування колективу, підвищення коефіцієнту групової активності у дітей із «групи ризику», шляхом залучення їх до сумісної діяльності із однолітками.

2. Робота у мікрогрупах, спрямована на покращення пізнавальної

активності та діяльності. Мета: розвиток пізнавальних процесів: сприймання, пам'яті, уваги.

3. Індивідуальна робота з дітьми. Мета: подолання (зниження) емоційних порушень. Мета є індивідуальною для кожної дитини. Як варіанти роботи рекомендуємо застосовувати елементи казко-терапії.

4. Робота з батьками. Мета: створення взаємопов'язаної тріади: психолог-батьки-дитина. Допомога батькам у сприйманні проблем дитини. Навчання батьків елементам корекційної роботи з метою застосування їх поза межами навчально-виховного закладу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Левченко И. Ю., Забрамная С.Д., Добровольская Т.А., Психолого-педагогическая диагностика. – М.: Издательский центр «Академия», 2003. – 320с.
2. Обухівська А. Г., Ілляшенко Т. Д., Андрусишина Л. Є. Методичні рекомендації з окремих аспектів діяльності практичних психологів і консультантів ПМПК – Електрон. дані / А.Г. Обухівська, Т.Д. Ілляшенко, Л.Є. Андрусишина. – Київ, Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2013
3. Огороднійчук З. В., Кротенко В. І., Олефір В. П., Михайлик Л. М. Психологічні малюнкові тести. – К.: Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, 2007. – 52 с.

УДК: 376.36

ПСИХОЛОГО-МЕДИКО-ПЕДАГОГІЧНА КОНСУЛЬТАЦІЯ ЯК ГЕНЕРАТОР ІНКЛЮЗИВНОГО РУХУ В РЕГІОНІ

Столярчук Т.Р.

Шепетівська районна психолого-медико-педагогічна консультація

В статті висвітлюється актуальна проблема впровадження інклюзивного навчання засобами синергійного руху командної кооперації з вивченням координуючої ролі районної психолого-медико-педагогічної консультації в діяльності місцевих навчальних закладів з впровадженням інклюзивним навчанням. Звертається увага на особливості навчання суб'єктів інклюзивного навчання та шляхи забезпечення спільного навчання здорових учнів та учнів з особливими потребами.

В статье рассматриваются актуальная проблема внедрения инклюзивного образования средствами сопряженного командного движения с координирующей ролью районной психолого-медико-педагогической консультации в деятельности территориальных общеобразовательных учреждений с инклюзивным образованием. Обращается внимание на особенности обучения

субъектов инклюзивного обучения и создание условий для совместного обучения здоровых детей и детей с особенностями развития.

The article highlights the urgent problem of inclusive education by means of a synergistic interaction between members of the movement Task Force coordinating role of the district medical and psycho-educational counseling activities in local schools implemented inclusive education. Attention is paid to features of inclusive education and training, as a collective learning healthy students and students with special needs.

Ключові слова: інклюзія, інтеграція, сегрегація, індивідуальний маршрут, мультидисциплінарна команда, предметне середовище, охоронний режим.

Ключевые слова: инклюзия, интеграция, сегрегация, индивидуальный маршрут, мультидисциплинарная команда, предметная среда, охранительный режим.

Keywords: inclusion, integration, segregation, individual route multidisciplinary teams, the objective environment, security.

Сучасний менеджмент освітньої галузі побудований на інноваціях в системі та визначає створення якісно нового навчального закладу з урахуванням потреб дітей з вадами психофізичного розвитку. Інноваційна школа, на відміну від інших, створює умови для повноцінного інтелектуального творчого, морального та фізичного розвитку.

Діти з вадами психофізичного розвитку навчалися в загальноосвітній школі завжди, проте це завжди було стихійною інтеграцією, коли дитина пристосовувалась до умов, які диктувало здорове суспільство і не зважалося на особливі освітні потреби.

Концептуальним вирішенням проблеми запровадження моделі інклюзивного навчання у районі займається психолого-медико-педагогічна консультація. Практична спрямованість консультації полягає в обранні «індивідуального маршруту» кожної дитини, адже кожна дитина приходить у світ з різними шансами на сприятливий розвиток. Домінанта – дитиноцентризм, сприяє розгортанню успішної діяльності. (див. Додаток 1)

В інноваційних навчальних закладах району створені умови предметного середовища, необхідного для інклюзії. Так, для слабозорих створено умови безперешкодного доступу, безпечного перебування слабозорих учнів, виготовлено поручні зовнішніх сходів, створено кольорово-дотикові орієнтири для полегшення просторового орієнтування. Для дітей з вадами слуху створено умови фонетичного режиму в закладі – середовища, необхідного для якісного навчання дітей з вадами слуху, для дітей з вадами опорно-рухового апарату забезпечено безбар'єрність. Корекційну складову навчально-виховного процесу забезпечили шляхом виділення необхідних корекційних годин за потребами кожної нозології дітей: організували заняття з розвитку слухозоро-вібраційного сприйняття, логопедичні заняття, заняття з ритміки, дефектологічні заняття, заняття з соціально-побутового орієнтування. Також укладено угоди з районним реабілітаційним центром з метою надання суб'єктам інклюзивної освіти послуг лікувально-оздоровчого масажу,

лікувальної фізкультури та роботи реабілітолога.

Успіх будь-якої інновації залежить від професійних компетенцій учасників проекту. Команда педагогів відіграє провідну роль у повноцінному і всебічному включенні, оскільки саме вона виступає монолітним механізмом з синхронним використанням методичного інструментарію інноваційної технології інклюзивної освіти. Професіоналізм та ентузіазм педагогічних працівників, вміння працювати в команді, втілювати перспективні педагогічні ідеї та досвід, опанувати інноваційні технології - це сформовані компетентності нашої команди.

Запроваджуючи інклюзивну освіту на рівні району, ми усвідомлювали всю важливість впливу об'єкта - мультидисциплінарної команди супроводу на суб'єкта інклюзивної освіти - дитину з особливостями психофізичного розвитку, адже діяльність в інклюзивному просторі не обмежується діяльністю в рамках навчального закладу, а поширюється і за його межі. Команда педагогів забезпечує консолідацію зусиль, спрямованих на захист прав та інтересів категорії дітей з відхиленнями психофізичного розвитку та створення єдиного позитивного громадського простору життя.

Партнерство педагогів та громадських організацій інвалідів - це співпраця людей, які добровільно об'єднали зусилля з метою захисту прав та інтересів різних категорій дітей. Саме співпраця з громадськими організаціями є необхідною умовою розбудови інклюзивної моделі освіти, а використання ресурсів, напрацьованих

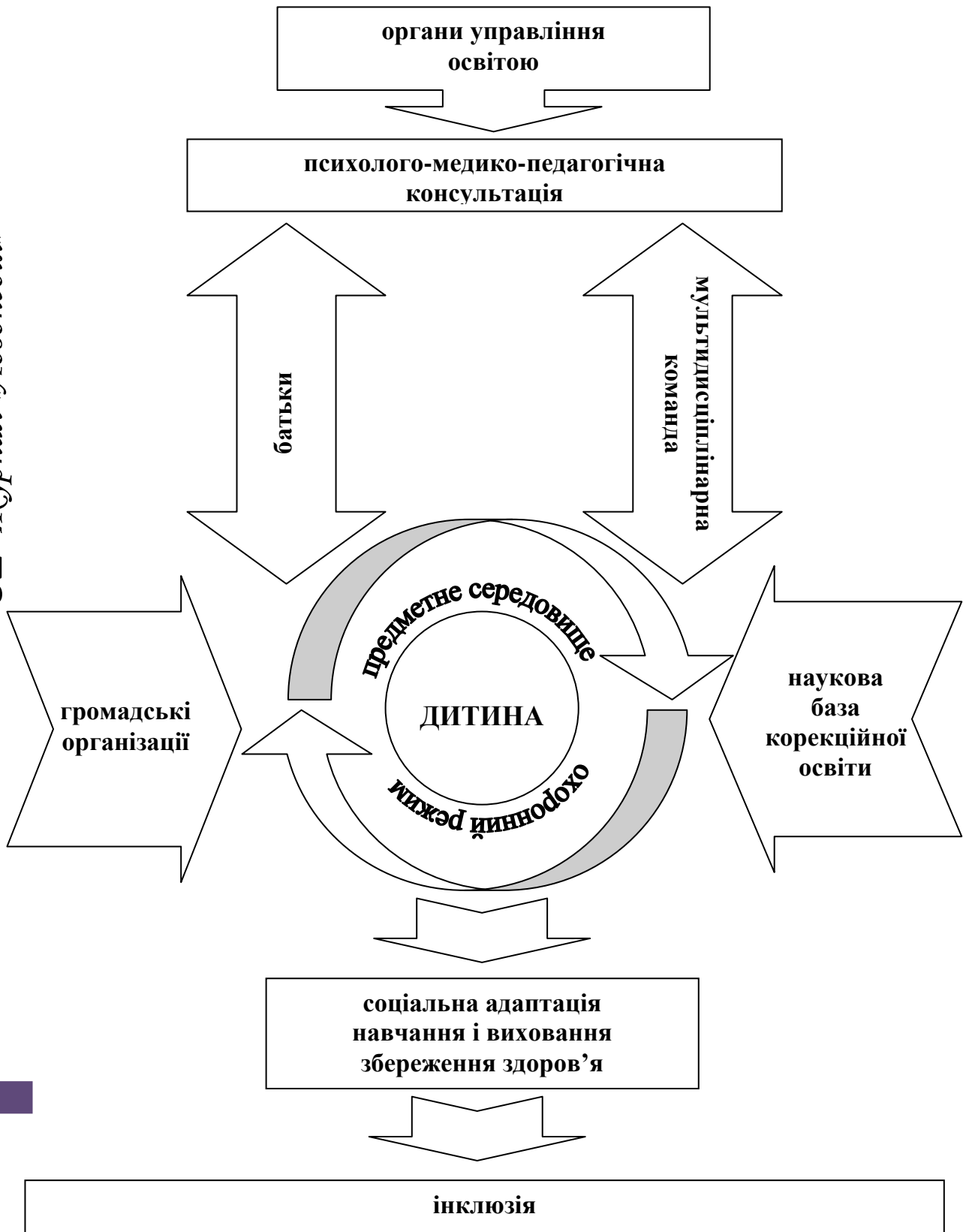
роками, в інноваційній технології стає запорукою успіху.

Працюючи над концепцією, ми створили координаційну раду, куди входять керівники місцевих осередків об'єднань інвалідів, голови батьківських утворень громадсько-активних, інклюзивних шкіл, консультанти психолого-медико-педагогічної консультації, спеціалісти з органів соціального забезпечення, представники реабілітаційних центрів, представники влади. Дія ради спрямована на вирішення питань

- соціально-правового захисту осіб з відхиленнями психофізичного розвитку;
- створення атмосфери взаємопідтримки;
- спільна участь у проектах, які потребують мобілізації зусиль;
- вирішення складних питань разом.

Нашій команді притаманний колективний характер рішень, що приймаються, необхідна і достатня глибина занурення в проблему, а це можливо лише за умови активної співпраці із вищезазначеними організаціями. Саме тому за спільної ініціативи з правлінням ТПО УТОС ми щорічно відкликаємось на Всеукраїнську акцію «Один день ночі», яка приурочується Дню білої тростини. В рамках акції традиційними стали уроки милосердя «Зряче серце небайдуже» для старшокласників, яке символічно відбуваються в музеї ім. М. Островського (до речі наш музей долучений до пам'яток ЮНЕСКО), метою яких є формування в учнівської молоді ідеї толерантного співіснування, гуманізму та культивування цінності людського життя та здоров'я.

Додаток 1

Докорінна перебудова навчально-виховного процесу та всіх його учасників несе в собі велике соціальне значення по формуванню свідомого толерантного ставлення до впровадження інклюзивної освіти та подоланню людьми негативних стереотипів щодо людей з особливими потребами та полягає в тому, що одним воно дає можливість жити повноцінним життям у суспільстві, а іншим – не сприймати ці особливості упереджено. Робота над цим повинна відбуватись постійно і послідовно. Інклюзивний підхід в освіті покликаний сформувати педагогічну свідомість вчителів і вихователів, стерти негативні установки, які заважають сприймати дитину з особливими освітніми потребами як цілісну особистість.

Безперечний той факт, що виховати особистість може лише особистість. Ми виважено підходили до комплектування команди супроводу в інклюзивних закладах, і кожен учасник команди має певний перелік професійних рис та людських чеснот. Зокрема, виділяємо наступне:

- здатність до емпатії;
- професійна витримка та тактовність;
- вміння гармонізувати свої емоції;
- здібність до самоаналізу;
- розуміння неповторності та значення кожної особистості;
- виявлення волі, вміння бути відповідальним у виборі адекватних умов навчання;
- використання у практиці толерантної педагогіки.

Слід також зазначити, що для інклюзивного підходу, в основу якого покладені особистісні стосунки з учнями,

вчителеві неприпустимо мати негативну самоконцепцію. Спеціальні дослідження самоконцепції вчителя свідчать, що між самоконцепцією вчителя і самосприйняттям учнів існує тісний взаємозв'язок – у дітей з особливими освітніми потребами істотно підвищується успішність, коли вони відчують безумовне позитивне ставлення до себе з боку вчителя.

Вчитель, який має позитивну самоконцепцію, готовий до спілкування з будь-яким учнем, приймає його таким, який він є. Ці якості дають змогу адекватно сприймати дитину з особливими освітніми потребами як особистість у процесі суб'єкт-суб'єктної взаємодії.

З метою попередження виникнення факторів, що дестабілізують розвиток, формування стійкості до ситуацій дезадаптації, створенні сприятливих умов для гармонійної взаємодії учня з соціальним середовищем вчителі інклюзивного закладу своїм ставленням моделюють очікувану від оточуючих учнів поведінку.

Педагогічна діяльність членів команди супроводу інклюзивного навчання несе в собі домінують особистісно-орієнтованого спрямування навчально-виховного процесу з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності дітей з особливими потребами. Педагогу необхідно побудувати роботу на уроці з урахуванням корекційної складової, відібрати ресурси., вибрати належний вид роботи, визначити пріоритети. Все це можливо за наявності чіткої системи організації навчально-виховного процесу в інклюзивному класі, розробки у

вигляді педагогічної інновації, яка, зазвичай, має вигляд педагогічної технології, педагогічної системи, та виокреслених очікувань щодо навчальних можливостей учня з особливими освітніми потребами.

Районна психолого-медико-педагогічна консультація ініціює проведення заходів з формування інклюзивної компетентності на рівні району, оскільки на даному етапі впровадження є чи не єдиним органом на місцях, який здійснює моніторинг, координує і регулює процес впровадження нової освітньої моделі. Наші фахівці обов'язково долучаються до команди супроводу інклюзивного навчання в інноваційних закладах району.

За ініціативою учасників команди організовано експериментально-дослідницьку роботу з питання «Впровадження інклюзивної освіти для слабозорих». На експериментально-дослідницькому майданчику працює лабораторія з накопичування навчально-корекційних прийомів, методичних особливостей навчання слабозорих учнів та шляхів збереження зору у школярів, досліджується вплив здоров'язберігаючих технологій на якість навчання слабозорих учнів. Також працює експериментально-дослідницький майданчик з питання: «Формування інноваційної культури вчителя в загальноосвітній школі», де формується якісно нова модель поведінки вчителя з врахуванням необхідності культивування ідеї толерантного співіснування всіх учасників навчально-виховного процесу.

Характерною ознакою мультидисциплінарної команди є те, що,

навчаючи, члени команди повинні бути готовими вчитися самостійно. Влучно, виважено, цілеспрямовано висвітлюються акценти діяльності команди супроводу інклюзивної освіти в робочих матеріалах постійнодіючого семінару з питань впровадження інклюзивної освіти, що організовується обласною психолого-медико-педагогічною консультацією. У врахуванні особливостей навчання і особливостей психофізичного стану дітей та впливу останнього на процес навчання допомагають напрацювання лабораторії інклюзивної освіти Хмельницького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти. Вже два роки поспіль ми беремо участь в щорічній міжнародній конференції «Сучасний світ і незрячі», що проводиться за ініціативи Національної Асамблеї інвалідів та Волинської обласної організації Українського товариства сліпих, де презентували роботу нашого модельного центру інклюзивного навчання слабозорих, у тому числі малозрячих учнів.

Ми навчалися і готові навчатися далі, оскільки саме набуті знання стали запорукою створення успішної стратегії діяльності, єдиною системою безперервного кваліфікованого супроводу, а це завжди пролонгований динамічний процес, цілісна діяльність.

Слід зазначити небайдужу громадянську позицію батьків і готовність до співпраці із закладом. Високий рівень усвідомленого батьківства полягає в активному залученні до життя шкільної спільноти в навчальний та позаурочний час. В умовах сільської школи, де створюється навчальний заклад нового типу, це відіграє домінуючу роль. Виокремлюється позиція і батьків

здорових дітей шляхом підвищення суспільної свідомості та розуміння всіх переваг інтеграційних процесів над сегрегацією.

Розбудова інклюзії як системного процесу, який забезпечує права кожної дитини на отримання якісної освіти за місцем проживання з врахуванням її особливих освітніх потреб, вимагає багато зусиль і часу. Інклюзивна освіта набирає обертів: формується матеріально-технічна база, науковий потенціал корекційної складової

навчально-виховного процесу і, в першу чергу, іде зміна свідомості суспільства. Лише спільними зусиллями, підпорядковані спільній меті та єдиній ідеї, ми можемо сприяти гармонійному розвитку дитячої особистості. І щоважча ситуація розвитку дитини, тим більше вона потребує допомоги, підтримки та розуміння. Усвідомлення того, що кожна дитина - неоціненний скарб і самобутня особистість, робить кожного з нас досконалішим.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Астафєва Л., Масленнікова В., Скрипка Н. «Реабілітація інвалідів України». – К.: ЛТД. – 2007.
2. Елен Р. Данієлс і Кей Стеффорд. Залучення дітей з особливими потребами до загальноосвітніх класів. – Львів: Надія. – 2002. – 256 с.
3. Крижанівський В., Лисенко С., Сварник М., Скрипка Н. Збірник нормативно-правових актів України щодо діяльності центрів реабілітації дітей з функціональними обмеженнями. – К.: Соцінформ. – 2004.
4. Фесенко О. Соціально-психологічні проблеми інтеграції осіб з глибокими аномаліями зору у суспільне життя. – Чернівці: Букрет. – 2007 р.
5. Шнайдер В.В. Інклюзивна освіта: теоретико-методологічні, організаційні засади впровадження / Навчальний посібник.: Хмельницький. – 2010. – 287 с.

УДК 376-056.264-053.5]:81'23

ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІ МЕХАНІЗМИ ВИНИКНЕННЯ РІЗНИХ ФОРМ ДИСГРАФІЇ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Тенцер Л.В.

Інститут корекційної педагогіки та психології
НПУ імені М.П.Драгоманова

У статті подається аналіз формування навичок писемного мовлення та розкриваються психологічні та психолінгвістичні механізми виникнення різних форм дисграфії у дітей молодшого шкільного віку. Виділено основні умови формування навичок письма, підкреслюється роль мовних здібностей в опануванні писемного мовлення.

В статті проводиться аналіз формування навичок письменною мови і розкриваються психологічні та психолінгвістичні механізми виникнення різних форм дисграфії у молодших школярів. Виділено основні умови формування навичок письма, підкреслюється роль мовних здібностей в опануванні письменною мовою.

The article analyzes the formation of writing skills and psychological and psycholinguistic reveal mechanisms of different forms of dysgraphia in primary school children. The basic conditions for the formation of writing skills, emphasizes the role of language abilities in learning writing.